

Tvänne skildringar ur lifvet

Haglöf, Karl,

81 F b Br.

National Library
of Sweden

HAGLÖF. K. S. & BERGSTRÖM. E.

*Kitt. Sv.
Dram.
Kvart
(1913)*

TVÄNNE SKILDNINGAR UR LIFVET

FÖRSTA PJÄSEN:

HON FICK AXEL ÄNDÅ!

DRAMATISERAD SKILDNING UR LIFVET

I TRE AFDELNINGAR AF

K. S. HAGLÖF.

ANDRA PJÄSEN:

SVENSSONS KARL-ERIK.

LIFSBILD I EN AKT

AF

E—XII. *Rekil Bergström*

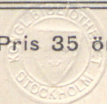
K. S. HAGLÖFS FÖRLAG, BORLÄNGE.

BORLÄNGE

DALARNES TIDNINGS- & BOKTRYCKERI-A. B

1913

Pris 35 öre.

STATE OF TEXAS

COUNTY OF _____

IN SENATE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

REPORT

ON

THE

LANDS

IN THE STATE OF TEXAS

FOR THE YEAR

1882

HON FICK AXEL ÄNDÅ!

Dramatiserad skildring ur lifvet i 3 afdelningar.

PERSONER:

Ture Svensson, f. d. sjöman.

Inga, hans dotter.

Bengt Grane, Inspektor.

Axel Friberg } syskon.
Edla Friberg }

FÖRSTA AFDELNINGEN.

Scenen är Svenssons rum. På ett bord är rätt mycket med blommor. Möblerna äro enkla och anspråkslösa. På väggarna ett par taflor med skepp eller sjöstycken, mot ena väggen en större kista. Inga står och gråter. Axel kommer in.

Axel: God dag på dej, Inga.

Inga (sorgset): God dag.

Axel: Snälla du, jag tänkte att få träffa dig så strålande glad, och då står du och gråter.

Inga: De gör jag väl inte, men nog känns det väl litet underligt ändå, att mista två så goda vänner som dig och Edla.

Axel: Jag vet ju, att Edla och du varit goda vänner, och jag tror att hon tycker att det blir allra svårast att skiljas från dig. Jag antar ändå, att du inte har så svårt att skiljas från mig, fast jag tycker att det är tråkigt nog.

Inga: Du skall inte vara elak, så där i sista ögonblicket, för nu är jag inte lifvad för något skämt. Jag tror du känner dig glad af att få resa ifrån mig. Hvad karlarna kunna vara hårdhjärtade ändå!

Axel: Säg inte mer än du vet, jag har tänkt mig, att jag borde visa mig en smula glad, så att du inte skulle skiljas från mig med tung uppsyn utan hellre få minnas mig som hurtig och glad, såsom jag brukar vara.

Inga: Nog vore det bra mycket trefligare förstås, att kunna visa sig glad ända in i det sista, men du lär ursäktas mig. Det går inte för sig för mig att förstålla sig. Kanske att du också har en liten försmak af att du skall träffa på någon trefligare flicka därute i Västern, och då har jag väl som jag har det.

Axel: Snälla Inga, är du från förståndet, eller hvarför talar du så. Jag har en gång för alla lofvat dig min tro och det står jag fast vid. Om fem år allra senast kommer Edla och jag tillbaka till Sverige, och om lyckan vill gynna mig, så att jag kan på något vis ha utsikter att försörja en hustru, så skall det inte töfva många dagar förrän det blir gift af.

Inga: Jag borde väl känna mig glad, då du så här i det sista tycks stå fast vid ditt beslut, men det blir nog långa år för mig.

Axel: Om du tycker att det vore trefligt för dig så vill jag lofva att skicka ett eller två bref i hvar månad och då får du ju höra ifrån mig och Edla allt emellanåt.

Inga: Ja, snälla du, låt det inte gå om mer än fjorton dagar mellan breffen, hör du det. Jag tror jag döer om du inte skriver.

Axel: För min del skall du inte behöfva vänta förgäfvies, så mycket är säkiert.

Edla kommer in och hälsar med att taga Inga i hand.

Edla: Ja, nu äro vi här för att ta afsked af dig.

Inga: Det var ju rysligt snällt gjordt, men hvad jag kommer att sakna er. Det blir allt långa veckor för mig. Jag har ju bara far att sällskap med, och en gammal sjöman är inte något sällskap för en ung flicka. Han talar om sitt babord och styrbord och skepp och segel och ingenting annat.

Edla: Nog har du rätt i det, men du kan väl hitta på något nytt sällskap sedan vi ha rest. Dom får ju en ny inspektör vid bruket och kanske att du rätt hvad det är blir inspektorsfru och får det aller så bra.

Inga: Jag vill inte höra talas om några inspektörer. Jag är rädd för bara namnet. Jag afstår honom åt dig så gärna så.

Edla: Säg inte så förr än du sett honom. Är han treflig så, mer än gärna. Det är väl ändå troligast att han är puts veg när jag kommer tillbaka.

Axel (går och tar Inga om lifvet): Jag blir väl din inspektor, jag, hoppas jag. Låt se att du skrifer något bref då och då, så att jag ser att du intel glömmes bort mig. Du skall veta att antingen väntar jag att du skrifer som oftast, eller också får jag väl inga bref från Inga. Jag hoppas det bästa.

Inga: Du kommer att få så många och långa bref, så du glömmes nog af att läsa mer än hälften.

Axel: Det låter bra, om fortsättningen blir lika bra.

Edla: Nej, hör du Axel, det ser så väl ut mellan er, så jag tror att det ligger någonting inunder. (Vänd till Inga): Jag skall nog se till att han inte fiskar efter några flickor i Amerika, var lugn för det.

Inga: Tack skall du ha, Edla. Kan jag göra nånting för dig, så skall jag göra det så gärna så. Lycka till, båda två, på resan. (Tager både Axel och Edla om halsen med hvar sin hand). Må så godt, nu!

Edla: Adjö med dig, vi måste gå!

Axel: Ja, farväl, fästmö lilla. Glöm nu inte bort mig. Vet, att detta är mitt sista ord. (Båda gå).

Inga: Ja, nu står jag här ensam och öfvergifven. Få se hur det ser ut, när vi träffas härnäst. Det tycks väl att Axel skall vara ordhällig och säker, men om han blir borta från mig i så många år, kan ingen veta ändå hur han gör. (Torkar tårarne).

Fader Svensson i sjömansmössa kommer in.

Svensson: Få se hur jag skall klara skifvan, så att inte skutan går i botten. Fasligt torrt att bara gå och vaggas på det här golfvet. Men det blir väl inte några vidare långresor nu på ett tag. Stormasten börjar inte bära seglen och tackel och tåg bli ruttna och hela skroffvet är färdigt att ramla sönder. Hvarken utkiken eller rorgängarn är något att lita på, och när det börjar lida åt den leden, då lär väl gamla Ture stanna i lä.

Har du hört, Inga, nu är en piga från herrgård här och vill ha en städerska åt den där nya inspektoren, jag vet inte om han hette Grane eller hvad han hette. Vill du ge dej dit?

Inga: Nej bevars, det vill jag visst inte.

Svensson: Inte skall du så kavat säga ifrån på rak arm inte. Vi behöfva någon som lotsar oss fram mellan bränningarne och undervattensskar, för se om sjön börjar gå hög, och här, där det är så långt mellan fyrarna,

kan hela skutan springa läck innan vi veta ordet af. Gå ut och tala vid henne.

Inga: Kan inte far säga ifrån åt henne?

Svensson: Du vet att jag har slutat på sjön och inte kan tjäna några penningar, och nu tycker jag att du gärna kan försöka tjäna en slant till uppehållet, och du vet att vi äro mycket beroende af inspektörerna, för se om det skulle mankera med torpdagsverkena, så vore det bra att stå i gunst hos inspektören.

Inga: Säger far det! Jag får väl gå ut och tala med henne, få höra hur det låter. (Går ut).

Svensson (för sig själf): Tacka vet jag, om jag hade fått en pojke i stället för den där jäntan. Bara pjäsk och fjäsk. Skall de här kvinnfolken göra något, så nog är dom hängfärdiga alltid. Vi karlar få nog stå i, vi. Hon lär då göra bäst hon gitter, men en dag får hon nog ta skeden i vacker hand, de ä då säkert. Jag tycker att hon inte skulle vara för god att städa åt den där nya späktorn.

Inga kommer in.

Inga: Nå, hur skall jag göra. Jag får 10 kronor i månaden för eldning och städning, och det är ju alltid en slant. Skall jag göra det, så gör jag det för att tjäna en slant åt er.

Svensson: Ja, du måste väl ta platsen, kan jag tro. (Inga springer ut). Är det inte som jag sa, bara de här kvinnfolken inte får stå och spegla och kamma sig så lång dagen är, så är det genast på tok. (Höjer rösten): Har inte jag fått ligga på sjön sedan jag var en näfve hög och nu går jag på sextitalet. (Slår näfven i bordet). Socialister och kvinnfolk skall håle ta!

(Ridån faller).

ANDRA AFDELNINGEN.

Hos Inspektör Grane. Rätt snygga möbler. Inspektorn är en medelålders, snygg karl med hårda drag, och ser ut att kunna underkufva hela världen.

Inspektören sitter inne och skrifver. (Talar högt för sig själf): Är det inte tiden för fröken Inga, att komma och städa (tittar på klockan och reser sig). Jo, för

länge sen. Funktlighet är aldrig ett drag hos kvinnan. Jag törs dock inte gräla på'na, ty då komme jag kanhända i misskredit hos henne, och se det skall jag akta mig för. Nej, jag har en annan plan färdig, som jag tror blir bättre. Den där Inga skulle jag nog vilja ha till fru, åtminstone till fästmö, men hon ser mig så egen ut, jag tror bestämdt att hon har någon i tankarne förut. Om jag kunde nysta ut sammanhanget på något vis. Hon har ju nu ett bref, jag tror det är från Amerika, som det ser ut vore från en karl, jag skulle väl kunna öppna det så att hon inte märkte någonting, få se om det kunde ge mig någon ledtråd. Har hon fästman förut, då måste jag nog ta i med hårdhandsken innan jag får bukt med henne. Nog är hon en flicka som har skinn på näsan. (Tar hennes bref, som ligger tillsammans med andra bref och tidningar) Om jag vore säker att hon inte komme (tittar ut) kunde jag alltid få se något, hur det står till. (Tar brefvet och öppnar det försiktigt. Läser högt): Lyon den sjetite i sjetite. Älskade Inga! (Aj, aj, aj, det ösar petter). Jag har nu varit i Amerika så pass länge att jag tjänt igen till resan och ser att man kan nog tjäna en slant om man är försiktig. Tankarna vilja dock så gärna fara hän till Sverige och söker sig så fram till torpargården vid skogsbrynet, där kära vännen går och pysslar sent och bittida. Eja vore jag där! Jag medsänder tusen kyssar, måtte de räcka för fjorton dagar och du skall få minst lika många igen. Säg i ditt bref, att du städar hos inspektoren; jag vill väl hoppas i det längsta, att du inte råkar i något kärleksäfventyr hos honom. Han är ju en snäll fast ändå barsk och fordrande herre efter hvad jag läste i ditt bref. Edla vill veta om han ser bra ut. Hade jag dig här skulle jag känna mig så lycklig, jag kan inte hjälpa att det nu är litet tomt på ledigtiderna. Lef och hoppas på att den tid skall komma, då vi i eget bo skola njuta af den lycka, hvarom vi nu endast kunna drömma. Lef lyckligt, min älskade! Axel.» (Talar): Jojo, jojo, anade nästan något sådant. Nu heter det att handla förständigt. (Funderar en lång stund). Jo, nu har jag det. Så länge hon får bref från den där Axel, så länge är det hopplost för mig att komma någon hvart med några giftermålsplaner, men om hon bara kan få i skallen att han

slutat upp med kärleksgrillerna, då vore det jag som skulle hugga in i stället. (Kramar ihop brefvet och kuvertet och kastar det i papperskorgen). Nu är första tämpot gjordt.

Inga kommer in. Hälsar med en artig nick.

Inga: Beder om ursäkt, jag blef länge.

Insp.: Åh, för all del. Så kinkigt är det väl inte.

Inga (tittar åt posten): Jag har väl inte något bref med, förstår jag.

Insp.: Ja, se det få vi allt lof att se efter. (Tittar efter). Nej, det tycks inte finnas något. Det var dumt det då. Väntar fröken bref i dag?

Inga: Ja, jag väntar jämt, men får aldrig några.

Insp.: Då lefver fröken ändå på hoppet. Det är värre med mig, som också har förlorat detsamma.

Inga: Det där går väl på ett ut.

Insp.: Fröken torde nog ha någon god vän, som brukar komma ihåg sig emellanåt. Jag tycker jag ser på fröken, att hon ser så full i katten ut.

Inga: Det kan aldrig komma på fråga. (Tar och stökar, lägger dukarna rätt och tar så papperskorgen för att bära ut den). Det syns väl här (pekar i korgen) hvilken det är som får bref.

Insp.: Det var rätt det, jag skref oj upp adressen på sergeant Gyllenram, låt mej se korgen. (Tar det nyss hopskrynkade brefvet och stappar det i sin ficka).

Inga (illparrigt): Skall inte inspektoren skriva upp den så att den inte kommer bort ånyo?

Insp.: Åhjo, kanske det. Ja, det hinner jag nog. Skall inte hindra fröken. (Går och hvisslar. Inga bär ut papperskorgen). (Talar för sig själf): Nu hade jag lätt kunna förta mig. Hon hade kunnat snoka igenom brefven och då hade det varit förkylt. (Inga kommer tillbaka med korgen tom). Det var hyggligt gjordt af fröken att vilja passa upp här en smula, jag vet inte hvilken jag skulle få annars. Men hör, Inga, jag skulle ha bort tala vid eder pappa, det är så att patron har ålagt mig att uppsätta nya kontrakt med torparna och dom måste naturligtvis skrivas under. Var snäll och bed honom komma hit.

Inga: Ja, så gärna så. (Springer ut).

Insp. (tar en tidning och tittar i den en stund): Jag skall nog skrämma gubben Svensson så att han

tar till bönboken. Jag tror det här skall gå bra. (Det knackar på dörren). Stig in! Jaså, det är Svensson; sitt ner! (Svensson sätter sig). Jag har fått i uppdrag af patron att göra upp med alla torpare och nu är det så att alla arrenden skola fördubblas och alla pengar betalas halfårsvis i förskott.

Svensson (slår ihop händerna, står tyst en stund och säger så ångestfullt): Nej, hvad säger inspektorn! Är det på det viset, då får jag nog säga upp alldeles med det samma.

Insp.: Det är nu förstås så, att jag är ju bara en underlydande, som måste rätta mig efter min förman, men jag tycker synd om Svensson, som är gammal och orkeslös, ifall att ni inte har kofvan. Hör ni, Svensson, ni har en rar flicka, jag vet aldrig hur jag skall ordna det, jag ville gärna ha henne till hustru. Att vi sedan skulle arrangera på något vis, det förstår nog Svensson.

Svensson: Ja, herre gud, det måtte väl inte behöfva mankeras. Hon är väl inte förtöjd vid någon viss ankarplats, kan jag tro.

Insp.: Så mycket bättre då. Jag visste inte om hon var ledig, och vet förstås inte heller om hon vill ha mig. Är det så att Svensson ordnar det bra för mig, så nog skall jag göra mitt bästa.

Svensson: Nog för det att det kan kännas tomt i kajutan om rorgångarn lämnar skutan, men en sjöman är alltiö van vid att fartyget kränger vid hård sjö. Jag får nog refva seglen snart nog tycker jag att det känns ut, och då vore det godt att veta, att hon hade vind i sina segel.

Insp.: Jag ser att Inga kommer vid grinden, jag skall ut och ringa in folket, kanske när jag kommer in igen så är saken klar.

Svensson: Det tror jag allt. (Insp. går ut).

Om en liten stund kommer Inga in.

Inga: Jag gick hit för att höra hur far kom öfverens med inspektoren om arrendet.

Svensson: Ja-a, det pekar åt eqvatorn för oss. Det är meningen att äta ut oss torpare alldeles. Jag ser bara minor och undervattensskär i hela segelleden. Tänk om jag bara hade tio år tillbaks. Det vore då en lätt sak att klara en sådan struntsak, men se nu — — —.

Dom vill ha dubbelt så stor hyra för torpet både i pängar och dagsverken, och så skall dom ha pängarna halvårsvis i förskott. Det blir således fyrtio kronor konstant för oss och hvar skall vi ta så mycket pängar ifrån? Jag skulle just ha stryk för att jag inte kom att lägga af litet slantar för kommande tider.

Inga: Ja, det hade behöfts nu. Jag vet sannerligen ingen utväg. Vi måste väl flytta, men hvar skall man ta vägen. Om man skall hyra på annat ställe, blir det väl så att dom fordrar hyra i förskott, hvar man kommer.

Svensson: Ja, det stundar vargatider. Nu är det blott en utväg kvar och det är att om inspektoren friar till dig, att du gör opp med samma.

Inga: Nej, aldrig. (Hon funderar en stund). Fatiga ä vi, men jag vill inte sälja mig för pängar.

Svensson: Sälja sig för pängar, sa du. Var glad om du finge en sån karl, du. Det är väl han som skulle kassera dig. Inte må du tro att sådana anbud kommer hvar dag, inte.

Inga: Inte för det, men jag kan rakt inte. Jag har ingen kärlek för honom.

Svensson: Men, herre gud, tycker du att det är reson att släppa ifrån sig ett sådant tillfälle, och dessutom är du väl skyldig att dra försorg om din gamle stackars far på ålderdomen. Står det inte, att man skall hedra fader och moder, och du säljer väl inte din heder om du gifter dig. Om din mor lefde, skulle väl hon känna sig stolt öfver om hon finge bli svärmor åt en inspektör, kan jag tro. Tänk dig bara för.

Inspektorn kommer in bärande ett par böcker, som han slänger ifrån sig på bordet.

Insp.: Jaså, vi ha Inga här, roligt det, då. Jag har gått och funderat på — — — (tager en stol och sätter sig snedt emot Inga) om inte Inga skulle kunna bli någonting annat än bara städerska här hos mej. Jag vill vara hederlig och därför så nämde jag det först åt fader Svensson. Har Inga lust att bli fru i huset?

Inga (ruskar på hufvudet): Det kan jag inte lofva. Jag är ju rysligt smickrad af anbudet, men — — — jag kan inte, jag kan rakt inte.

Insp.: Hvarför det då? Jag är väl för gammal och ful, kan jag tro.

Inga: Inspektorn skall inte vara elak. Jag passsar nog inte håller till någon fru. Fröknarna på herrgårn passa bättre.

Insp.: Nej, inga herrgårdsfröknar, om jag får be. Men jag kommer väl så framfust, så fröken hinna väl inte tänka sig för. För Svenssons och Ingas del skall jag låta det gamla kontraktet stå ett par år till, med villkor att Inga går här och städar under tiden, men kom ihåg, att det vid det här laget två år till, då måste det afgöras. Antingen höjes hyran enligt våra nya kontrakt eller också blir Inga fru här i huset. (Höjer rösten). Jag får nog klander för att jag släpper efter, jag gör det för Ingas del (barskt) men har inte Inga besinnat sig till dess och kan inte då Svensson betala sin tribut enligt patrons bestämmelser, så kan jag inte parera längre. (Ännu högre): Ni ha hört mitt sista ord.

(Ridån faller).

TREDJE AFDELNINGEN.

Samma rum som i första afdelningen. Svensson och Inga äro inne. Svensson läser hårdt ur en tidning:

Guldgrufvan i Nebraska rasat, många människolif spillda. Det är icke fullt två år sedan, då en liknande katastrof inträffade i Nebraska, som nu i förra veckan. Icke mindre än 200 personer, däraf ett sjuttiofem svenskar, ljöto då en ögonblicklig död, och många af deras anhöriga fingo sätta lifvet till, då de skulle söka rädda de sina. Nu i förra veckan skulle just om några minuter arbetet upphöra för dagen, då plötsligt ett doft dunder nedifrån förkunnade att en katastrof inträffat. En häftig rök uppsteg från gruföppningen, och det var klart för alla, att den af petroleumgas fyllda grufvan fattat eld. Hela personalen ha sannolikt fått sätta lifvet till, och dessa voro omkring 250 stycken, många af dem svenskar.

Inga: Hu så galet! Var det vid Nebraska-grufvan, stod det?

Svensson: Ja, det var väl aldrig där, som Axel arbetade.

Inga: Jo visst var det så. Jag undrar om han gick åt vid förra olyckstillfället eftersom vi ungefär från den tiden aldrig hört ett ord ifrån dem någondera.

Svensson (tvärsäkert): Ja, det gjorde dom nog. Har du gått och väntat på honom, då väntar du allt förgäfvets. Eftersom du inte hört något ifrån hvarken Axel eller Edla, så kan du vara fullt säker på att dom gått af.

Inga (gråtande): Då har jag ingenting att lefva för. — — — Hvad jag är olycklig! — — — Axel är nog död.

Svensson: Men du har inspektorn kvar. En person som inte skrifver hem på fyra år om han har en fästmö, han är väl inte värd att kallas människa, och är han död, är han ju ursäktad, men lefver han, då — — — ja, han lefver säkert inte.

Inga: Då vill jag aldrig gifta mig. Kom ihåg det! Jag har lofvat Axel trohet in i döden. Var det så att han höll sitt löfte, då skall också jag hålla mitt.

Svensson: Du gör mig alldeles olycklig! Skall jag nödgas flytta till fattiggården på mina gamla dagar, och du skall få vara hos herrskap och ha det bra. Nog är det en vacker tack åt mig, din gamle fader, för allt släp jag haft för dig som ung. Du var ju bara 7 år när din mor dog och ända tills du blef 16 år fick jag sörja för dig och tillika faster Lovisa, som dog för ett par år sen. När det nu bara fattas att sträcka ut sin hand mot lyckan, då säger du helt rätt och slätt: jag vill inte. Tror du att jag vill på fattiggården? Åhnej, men hvad hjälper det att jag säger: jag vill inte. Vi bli utvräkta på bar backe, bara för ditt dumma infall. Vänta bara, du ångrar dig en gång. (Svensson går med stora steg ut).

Inga: Det är minsann inte bara roligt att ha det som jag. Axel är ju troligen död, men hvad gör det. Jag älskar ingen annan och att binda sig vid en person för hela lifvet, som man inte har någon sympati för, det är mer än jag står ut med. Jag kan inte ta inspektoren! (Ängsligt): Jag kan undra hvad det tog vid far, som sprang ut så häftigt. Han måtte väl aldrig tänka att göra sig något illa. Om så skulie vara, är det nästan som att jag skulle rå för det — — (gråter) jag har aldrig varit så olycklig som i dag. Skall jag få lof att ta inspektorn bara för att skona far från fat-

tighuset? Jag är alldeles förbi (gråter värre). Nog måste jag gå ut för att se efter far. (Rusar ut).

Inspektoren kommer in om en stund och bär en pappersrulle i handen.

Insp. (för sig själf): Hvad vill det här säga! Dörren är olåst och ingen är inne. Undrar om Inga såg att jag kom och smet iväg bara för att hålla sig undan. Hon förstår väl att tiden är inne, då jag vill ha klara papper, men hvar är Svensson då! Jag har gjort Inga ett sjuhundra kap, då jag har snappat upp alla hennes bref från Amerika (tar upp och räknar en massa bref), det är ett, två, tre — — — 18 stycken.

Svensson kommer in bärande litet ved.

Svensson (rådlös): Är inspektorn här, och är alldeles ensam. Hvar är Inga, då?

Insp.: Jag har ingen Inga sett. Det vore nog henne jag ville träffa också. Det är nu så att de här två nådåren har gått till ända, och jag vill höra hur det nu skall bli. Jag har inte just blifvit mycket uppiggad af flickan på de här åren, men jag kan inte hjälpa, det måste bli antingen det ena eller det andra. Skall inte Svensson, som är far åt flickan, kunna läsa reson i henne! Jaja, jag säger som det är: antingen måste hon ta mig, eller också ska vi följa kontraktet. I så fall förstår jag, att ni inte har mer än ett val, och det är att flytta härifrån.

Svensson: Jag har sett döden för ögonen mer än en gång, men att se fattighuset framför sig, det är dubbelt värre.

Inga kommer in och får se inspektoren.

Insp.: Blif inte förskräckt, Inga. Jag tycker att jag känner på mig, att jag inte skall behöfva sätta hårdhandsken till. (Går och fattar Inga om lifvet). Det är väl i dag vi få göra upp, det vi talte om för ett par år sedan. Kanske jag inte har varit tålig, som inte har legat efter värre på hela den långa tiden.

Inga: Jag högaktar inspektorn, och har haft det så bra så, men, kära inspektorn, jag ville nog, men kan rakt inte. (Drar sig skonsamt ur hans armar). Det bär bara emot.

Insp.: Ja, inte har jag tänkt att tvinga mig på någon, men det jag har sagt, det har jag sagt. Antingen får det bli »ja» på mitt frieri eller också (pekar på pappersrullen) ha vi utslaget här.

Svensson: Jag säger som jag sagt många gånger förut: kvinnfolk kan ingen människa bli klar på. (Vänd till Inga): Skall du ha mig på fattighuset? Handlar du hederligt på det sättet mot din egen far? Jag bara frågar.

Inga: Kan inspektorn gifta sig med mig utan både tycke och kärlek? Jag kan inte svara för följderna. Inspektorn kan få mig, men icke min kärlek, och det sker i så fall endast för min fars skull. Jag tror bestämdt inte, att vi bli lyckliga.

Insp. (flyttar sig närmare Inga och lägger armen om henne): Vi bli lyckliga, det är alldeles säkert.

Det knackar på dörren. Axel och Edla kommer in.

Inga (sliter sig lös och springer upp på golvet): Lefver ni, båda två, och inte har du (vänd till Axel) skrivit på så länge. Hur skall jag förstå det? Jag trodde säkert att du hade dött.

Axel: Hvad säger du, har inte jag skrivit till dig? Jag har skrivit minst ett dussin bref, som jag ej fått något svar på, hvar ha dessa då tagit vägen. (Inga ser misstroget åt inspektoren). Finns det någon, som har kunnat ha nytta af att smuggla undan brefven? (Inga ser ömsom på fadern, ömsom på inspektoren). Säg, Inga, kommer jag för sent? (tviflande) jag kommer för sent.

Inga: Nog kommer du sent, men inte för sent.

Axel: Jag tyckte mig se, att du hade något för dig i kärleksaffärer, och då har jag väl inte mycket för att jag reste hem. Hur är det med dig, Inga? Svara!

Inga: Jag är så innerligt glad att du kom. Tänk, om du dröjt några dagar till. Far höll just på att tvinga mig till någonting — — —. Stig fram och sätt er! (Tar Edla i hand. Axel fattar tag om lifvet på Inga). Hvad det var bra, att du kom just nu. (Vänd till fadern och inspektoren): Nu vet ni hvad ni har att rätta er efter.

Insp.: Skall jag bli på efterkälken, jag, nu då? Hvad skall sådant bli? (Vänd till Inga): Men då släpper jag inte taget, om inte Inga skaffar mig någon i sitt ställe. Jag hade ju så när uppgjort.

Inga (vänd till Edla): Du är väl ledig till äkten-skap? Nu kan du få bli inspektorsfru, innan du vet ordet af.

Edla: Jag har inte sett på värre; det går lika framt till här som i Amerika, tror jag.

Insp.: Det är verkligen allvar i den här leken. Det blir således fråga om huruvida fröken Edla vill eller inte vill.

Edla: Visst vill jag ha fästman, det tror jag det.

Insp.: Nå, då afstår jag Inga åt Axel mot Edla som pant. Det går nog inte för mindre, och hvad Gud har förenat skall människor icke åtskilja.

Svensson: Så blef det ändå ett slut på det här krånglet, och är det så att du Axel och Inga kan dra försorg om den här gamle sjögasten, är det väl, annars har jag inte mer än ett val kvar. Jag önskar er i alla fall lycka till på båda hållen. Du (vänd till Inga) tycks skall ha Axel ändå.

Båda paren omfamna hvarandra.

(Ridån faller).

SVENSSONS KARL-ERIK.

PERSONER:

Lars Svensson, hemmansägare.

Stina Svensson, hans hustru.

Karl-Erik, deras son.

Sven Hansson, morbror åt Karl-Erik.

Scenen föreställer ett rum på landet, med till stor del antika möbler.

Mor Stina (håller på och plockar ned kläder i en koffert).

Fader Lars (läser tyst i tidningen).

Mor Stina (torkar sig i ögonen med förklädet): Hur skall jag kunna öfverlevva detta? Ju mer jag tänker på att Karl-Erik skall resa, ju otroligare tycker jag att det är. Resa från sina föräldrar, — resa ända till Amerika — —. Kanske mån aldrig mer får se sin ende son?

Fader Lars (ser upp från tidningen): Ja, det är nog det troligaste. — — — Vi äro ju redan åldriga. — — — Hvem skall sköta hemmanet sedan? — — — Jag törs ej tänka så långt, men säkert är att det kommer att säljas och komma i främmande händer och hvad tjänar då allt arbete till, som vi nedlagt här?

Mor Stina: Ja, aldrig hade jag kunnat tänka, att Karl-Erik så skulle resa ifrån oss! Gud vare med honom! (Ser upp, sätter händerna i sidan). Så där, nu tror jag att allt är nedpackadt.

Fader Lars: Du la väl ner hans bibel, som han fick, när han gick fram för prästen?

Mor Stina (går upp och tar ned den från hyllan): Nej, det var så sannt, det.

Karl-Erik (inkommande): God afton!

Fader Lars och Mor Stina: God afton!

Karl-Erik (sätter sig vid bordet): Nu har jag tagit farväl af alla bekanta i byn! Det känns allt litet underligt att fara ifrån allihop, som man har växt upp tillsammans med!

Fader Lars (snyter sig): Vet du, Karl-Erik, underligast känns det nog för dina gamla föräldrar — —. Vi som jämt har hållit af dig så mycket — — vi, som trott att du skulle bli ett stöd för oss på våra gamla dagar — — — men, — — — vi trodde fel.

Karl-Erik (reser sig): Min far! Min mor! — Varen ej ledsna på mig. Ni vet hvarför jag reser, det är för att undkomma militarismens knutpiskor, för att slippa denna ohyggliga skola, att slippa öfva mig i denna mördarelek, och för att om så påfordras slippa bryta mot Guds femte bud.

Fader Lars: Men, Karl-Erik, tror du inte, att du nu i stället bryter mot Guds fjärde bud, och alla Guds bud har nog samma värde.

Karl-Erik: Jag tror, att jag vill ändock hedra min far och mor fast jag är i frihetens land.

Mor Stina: Ja, måtte Gud vara med dig och beskydda dig!

(Sven Hansson inträder).

Sven Hansson: Guds fro! (Går fram och sätter sig).

Lars (reser sig): Nej, se Sven Hansson är du ute i kväll och till på köpet så långt ner på bygden. (Vänder sig till Stina): Nu, mor, får du allt sätta på kaffeapannan, så att vi få oss en kaffetår.

Sven Hansson: Ja, jag skulle väl säga adjö. (Vänder sig åt Erik): Du reser ju i morrn-bitti?

Karl-Erik (nickar): Ja.

Sven Hansson (spottar och harklar): Ibland ä de bra att inga barn ha, för då kan di teminstingen, inte resa ifrå'en. Hade ja haft en pojke, som ni ha, en tocken där rask och granner pöjk (pekar på Karl-Erik), liksom skapt och funtat te å bli bonne, skulle han minn sann få läre säj annat än te å prata dynga om krigsmakten och kronans folk. Han ränner till Amerika för att han inte vill som alla andra göra sin plekt mot kong å lann. Inte skulle ja sätta min pöjk, om jag hadde nån, i folkhögskolan, för där lära di säj inte annat än halfherrefasoner å stollastöcken, inte folkafason, prata och alljera, de kunna di, men när det gäller att ta ett ordentligt spatag, ä di inte goa te följa me en regäl bonne; di ha blitt för fina. Du, Karl-Erik lelle, ja ska säja dä j en sak, (reser sig), du har ett redigt huve, och vett har du fått, mer än de flästa, men

glöm inte, att Sveriges-rikes-lag kan inte ändras i ett rök, och den har ingen annan än vi böner själfva stiftat. De ä vi som ha hvässat till hvarenda paragraf, och de ä vi som talt te momangerna, men de ä inte bra nog åt er. Kan inte ni onga, ta ett bastant kraffttag å visa va ni rå me, om ni ä goa te å görat bättre. De ha väl rackarn hört maken till folk, svenskt folk, som gömmer säj ondan när de kommer te kritan. Du, Karl-Erik, du kan arbeta för tre, om de behöfs, och du kan ledigt prata ikull ett halft dussen pratmakare, om du vell. Du töcker kanske att skytteföreningarna och exercisen i skolorna kan vara nog att försvara landet me, mot tösken, dansken och ryssfan, du vell förstås inte veta å värnplekta utan i stället ha frivilligt manskap, nått å jämt va som behöfves att reda opp socialisterna och andra rabulister med, — men, Karl-Erik, då får du väl först riktigt ta reda på, hur det hänger ihop, innan du reser, om det är fler än du som gronna på ändring här vid lag. Du är inte värst gammal, och ännu är du inte utlärd. (Spottar på golfvet).

Mor Stina: Ja, ja, Karl-Erik, min bror är gammal och förständig och han vet nog va som är rätt!

Karl-Erik (fogligt): Morbror, du ska inte skälla på folkhögskolan å socialisterna! Bildning behöfva vi, och hade vi ej haft de sistnämnda, så hade det kanske aldrig blifvit tal om allmän afväpning och helynktra samhällen. Rustningsfebern är Europas fördärf och för ett så litet land som vårt rent vansinne. Millioner och åter millioner spara vi ihop och glädjas åt hvad vi, det lilla folket, kunnat åstadkomma; vi uppskatta värdet af våra besparingar, men stå hjälplösa som barn däruppe på branten af undergång och kasta viljelöst bort det, som utgör vårt bröd och vår bärgning, bara därför att man sagt oss, att det skall så vara. Och någon förbättring är ej att märka, snarare tvärtom. Tusenden unga män resa bort till fria människens land i harm och förtviflan öfver denna allt kostsammare militärparad, som redan i fredstid utarmar land och folk. Hade vi ingen värnplikt haft under de sista femtio åren, skulle befolkningssiffran i det här laget för visso stå uppe i sju millioner eller mer, och då hade med all säkerhet ingen »feber» kommit på tal utan Sverige i stället, det fria landet, fått mottaga en invandringsström af när-

boende grannar. Underskottet utgör den del af samhällskroppen som emigrerat, den del, som lärt sig tänka och frigöra sig från de slafviska fördomarna. Hade som sagdt vårt sedan gammalt fria och fosterlandsälskande folk gått fritt från det gångna seklets ständigt växande, pockande kraf på pangar till ständigt nya rustningar, då hade samhället också sluppit sådana sjukdomssymptom som socialismen och anarkismen. Här hemma tänker man inte på annat än bara nya modeller till krigsfartyg, kanoner och gevär, och samtidigt gör man ju förstäss en storartad propaganda för att motarbeta emigrationen, men den växer ju naturligtvis i lika framtvingande grad som försvarsbudgeten och utgör dess framtvingande »naturliga» parallell. Ungdomen reser för att komma ifrån alltsammans, då den känner, huru tröstlös ställningen är. Man finner hur vanmäktigt det är att ställa sig mot visserligen blodfattiga men till tänderna beväpnade marionetter, som ej har den ringaste aning om ett individuellt lif, utan rent af äro farliga just genom den slags uppfostran de fått. Man resonerar väl inte gärna allvarligt med barn och dårar med bössor i händerna. Vi utsugas genom skatter, vi gå dessutom förlustiga en dyrbar tid i den skola vi sättas och behandlas där som barn under ett år eller mer, för den högst förnumstiga idén att lära oss gå. Vi få också lära oss att se upp till befälssnobbar, parfymerade och prydda med snören och fjädrar, för att bättre fatta innebörden af orden öfverhet, fosterland och ansvar. Alldeles som om ej vi rotfasta bönder förut sutte fast som taggarna på nyponbuskarna, beredda att »välkomna» när-gångna fridstörare. Vi utgöra landets sunda kärna, vi borde hafva mer att säga, vi —

Sven Hansson (afbrytande): Vänt lite grann, Karl-Erik, vi konne ha mer att säga te om, de va ett sannt ord, men vi springa omkring som slokörade byracker och skälla på månen, som inte bryr sej om oss och inte heller hör oss, men så resa vi te Amerika och ge attar i alltihop. Vi ha lärt oss prata och kommedera, när vi ä för oss själfva, men i riksdan sitta bönnerna och moltiga och säja ja och amen te va som hälst. — Men hör på! När ni ska börja göra nötta, resa ni er väg. — Stackars Lars och du Brita! Hvarför skolle ni gifta er och slita ondt och spara i hela ert lif för att komma

fram te en kväll som denna? Här ska ni nu sitta på gamla dar och titta hvarandra i synen och fråga: Var de tacken för ett ärligt arbete och ett långt mödosamt lif? Ett enda barn ha ni fostrat, och det få ni skämmas för så länge som ni kan tänka en vettig tanke. — De ä många raska pojkar som resa, och di ha inte bättre vett, men han där, som fått förstånd och kan brukat, han gitter inte. — Önkrögg! Titta på far din och mor din, och säj mej sen, om du tror att de komma att stå röcken länge te! (Höjer rösten, går fram till Karl-Erik, som oreligt vrider sig på stolen). Hade du inte dina föräldrar och gården, eller vore du utfattig eller hade du gjort nåt illa, skulle en inte säja nå omet, men nu har väl ingen finare förspändt än du, i den hederligaste släkten i socknen, — — — i den finaste gården, — — — och detta har du dina föräldrar att tacka för. Du reser din väg när de gamle tröttnat upp och behöfva komma te ro. (Nästan skrikande): Du är en vanvetting! Du drar åt fanders, de ä dej väl unt! Fy rackarn, sån käring! (Svänger ilsket med armarna, går mot dörren, men vänder tillbaka, spottar på golfvet, stönar och flåsar, sätter sig åter).

(Karl-Erik gör min af att gå).

Sven Hansson (reser sig och går fram och tillbaka, talar med låg röst): Karl-Erik, hör du, va ja säjer dej innan du går? Du har växt opp på min fars gård, som vid delade, söster min och ja. Du är mitt enda söskebarn, och ja har allt sen du inte va högre än en späkalv, tänkt på dej, som om du vatt min egen pojck. Vi ha inga barn på den andra halfdelen, men vi ä sams om'tet både Ingrid och ja, att du ska ha gården en gång ätter oss. Dä skolle du ha för att ha någe stort och grannt att vänta på, och bli som far min en riktig storbonne. (Nästan hviskande): Men du vell inte. Ja ä snart sextiofem år och kan inte bruka gården som förr. Vi gamla längta efter vårt undantag och skulle fått det så bra om du hade öfvertagit gårdarne och geft dej. Men nu är det slut me allting! De ä slut! Men tack ska du ha i alla fall för di gånger du ha kvestatt öfver gårdesgården te mej å gett gamle Sven Hansson ett godt hantag där det behöfdes. Det var inte illa ment det, bäste Karl-Erik, de ja sa i jänsens. Du ska inte tro att jag vill dig annat än väl.

Karl-Erik (springer upp ifrån stolen, fram till föräldrarna): De ä inte lönt! — — — Ja kan inte resa ifrån er! — — — Nej, jag känner de går inte. Morbror hade allt rätt, när han sa att det var skamligt. De ä skamligt att öfverge sina föräldrar — sitt land — när man kanske bäst behöfes. Visst svider det när sådana ord faller öfver en — — — innan man vaknar upp — — — man får ögonen öppna — dom väcker upp oss till bättre tag! Nej, far och mor, jag slår mina Amerika-tankar ur hågen, och ni skall få heder af er son på edra gamla dagar. I morron bitti spanner ja »kullan» för kärran och så fara vi till Nybrokvarn med mäld i stället för till — Amerika.

(Ridån faller).

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

(Illegible Title)

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a letter or document.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a signature block or closing remarks.

Priskurant å Maskeringsartiklar

från **K. S. Haglöf**, Alsbäck, Borlänge.

- Helskägg* 1: —, 1: 50.
Halfskägg 0: 75, 1: —, 1: 25.
Mustascher 0: 15, 0: 25, 0: 40, 0: 75.
Pipskägg 0: 15, 0: 25, 0: 35.
Hakskägg (enkelt helskägg utan mustascher) 0: 75.
Lösnäsor af waxadt tyg, mycket präktiga, 0: 75.
" " papper (stora) 0: 25.
" " " med mustascher och brillor, 0: 35, 0: 40.
Näskitt. Afse dt att öka ut näsan till annan form, 0: 75.
Cacaosmör. Strykes under smink, så att det går lättare af, 0: 60.
Fetsmink i tuber 0: 15, 0: 25. Finnes i olika färger.
Påsepuder 0: 25. Finnes i hvitt, skärt, svart m. m.
Peruker, mera hår och i sorterade färger, 1: 90, 2: 25.
" *okammad gatpojck* 1: 80; *gentleman* med benan midt i pannan 2: —.
Damperuker, mycket präktiga, hängande hår 2: 25, 3: —, 4: —.
" " " en eller två flåtor 2: 75, 3: —.
" " " uppsatt frisyr 2: 50, 4: —.
Masker för barn 15 å 20 öre.
" " män, utan skägg, 40 å 50 öre.
" " " med skägg, 50, 75 och 90 öre.
" " damer, vanliga, af papper 30, 40 och 50 öre.
" " " af tyg; så naturliga, att man knappast ser att det är mask. Synnerligen lämpliga till maskerad baler o. dyl. Pris 60 å 75 öre. Vid beställning här af bör uppges ungefärlig ålders typ, om den får vara uppgrint eller snygg, om det önskas en fin, medelsnygg eller, ful, gammal käring etc. Full belåtenhet garanteras.

Maskeringsartiklar få ej medfölja böcker i korsband, utan sändas alltid i paket.

Frakt å paketet jämte tillägg till postförskott går till 40, 45, upp till 65 öre, och betalas alltid af rekvirenten.

Rekv. i god tid! Skrif namn och adress tydligt! Frimärken mottagas i likvid.

K. S. HAGLÖF, Alsbäck, BORLÄNGE,

har å eget förlag utgifvit följande

Dramatiska böcker:

Nyårstablå, afsedd för nyårsvakor; 3 personer. 20 öre.

Vid årsskiftet. Nyårstablå för två personer, jämte andra poem
25 öre.

Barntablåer och sagospel. 40 öre.

Doktor Bloms första mottagning. Fars i en akt. 25 öre.

Lars Jonsa och hans käring. Dramatiserad skildring i 2
afdeln. för 5 personer. 25 öre.

När Stulta-Nils skulle ha måg. Komedi i 3 afdeln. för 7
personer. 40 öre. Ny, omarbetad upplaga.

Högmod går förfall. Drama i 3 afdeln. för 4 personer. 25 öre.

Tvänne skildringar ur lifvet. 35 öre.

Svartsjuka flickor. Kärleksdrama i 3 afdeln. för 4 personer.
20 öre.

Farbror Linds frieri. Lustspel i 4 afdeln. för 4 personer. 25
öre.

Anders Jansas slutbref från Stina. Monolog med sång för
1 person. 20 öre.

Grosshandlarfamiljen. Drama för 7 personer. 25 öre.

Tvänne mindre dramatiska pjäser. 25 öre.

Teateramatörernas nöjesskattkammare. Innehåller flera dra-
matiska pjäser och småstycken för en och flera personer, samt
diverse bitar på vers och prosa, afsedda för ungdomens
nöjesafdelning. 50 öre.

Allvar, munterhet och sång. Boken innehåller poem, vixel-
poem, prosa landsmål och små dramatiska pjäser. 75 öre.

Värs och prosa för fäster och samkväm. 65 öre.

Obs! Då någon pjäs skall läras in och flera ex. tagas af
samma bok, lämnas den billigare.

Obs! Böckerna levereras fraktfritt. Vid postförskott till-
kommer dock 10 öre pr sändning.

Frimärken mottagas i likvid.

Skrif alltid tydlig adress.